

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea răspunderii penale a persoanei juridice)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (*consolidarea răspunderii penale a persoanei juridice*) a fost elaborat de către Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul de lege a fost elaborat în scopul consolidării răspunderii penale a persoanelor juridice precum și al implementării condiționalităților din Planul național de reglementări pentru anul 2025, în contextul alinierii legislației Republicii Moldova la cele ale Uniunii Europene.

Principalul obiectiv al acestui proiect este consolidarea, după caz dezvoltarea reglementărilor actuale pentru a asigura prevenirea și combaterea mai eficientă a faptelor infracționale, iar alinierea legislației naționale la standardele internaționale relevante reprezintă o necesitate esențială pentru integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană și pentru asigurarea unei justiții echitabile și eficiente.

În acest sens, condiția ce au impus elaborarea prezentului proiect este necesitatea transpunerii următoarelor acte normative UE:

- Decizia-cadru 2003/568/JAI a Consiliului din 22 iulie 2003 privind combaterea corupției în sectorul privat (în continuare – *Decizia-cadru 2003/568/JAI*);
- Decizia-cadru 2008/841/JAI a Consiliului din 24 octombrie 2008 privind lupta împotriva crimei organizate (în continuare – *Decizia-cadru 2008/841/JAI*);
- Decizia-cadru 2008/913/JAI a Consiliului din 28 noiembrie 2008 privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal (în continuare – *Decizia – cadru 2008/913/JAI*).
- Directiva (UE) 2018/1673 din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor (în continuare – *Directiva 2018/1673*);

Prin intermediul prezentului proiect de lege se va realiza executarea următoarelor acțiuni din:

1. Foaia de parcurs „Statul de drept”, **CAPITOLUL 23 „JUSTIȚIE ȘI DREPTURILE FUNDAMENTALE”**, adoptată prin HG nr.275/2025:

- Pilonul: II. COMBATEREA CORUPȚIEI - Acțiunea 1.1. „Modificarea Codului penal pentru alinierea la acquis-ul UE privind combaterea corupției în sectorul privat în scopul reglementării răspunderii persoanelor juridice pentru acte de corupție și acțiuni conexe”;

- Pilonul: III. DREPTURILE FUNDAMENTALE, - Acțiunea 7.1 „Modificarea Codului penal în scopul alinierii la acquis-ul UE privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal, în particular reglementarea răspunderii persoanelor juridice (inclusiv Decizia-cadru 2008/913/JAI);

2. Foaia de parcurs „Statul de Drept” **CAPITOLUL 24 „JUSTIȚIE, LIBERTATE ȘI SECURITATE”**, adoptată prin HG nr.275/2025

- Pilonul: I. COMBATEREA CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE - Acțiunea 1.3. „Adoptarea cadrului normativ pentru a asigura alinierea la Directiva (UE) 2018/1673 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor”.

- Pilonul: I. COMBATEREA CRIMINALITĂȚII ORGANIZATE - Acțiunea 5.1. - „Adoptarea cadrului normativ pentru alinierea la Decizia-cadru 2008/841/JAI a Consiliului din 24 octombrie 2008 privind lupta împotriva criminalității organizate”.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Ca parte a procesului de integrare europeană, Republica Moldova și-a asumat o serie de obiective ce țin de transpunerea în legislația RM a unor directive și decizii:

- **Directiva (UE) 2018/1673 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor** - în prezent, directiva este transpusă parțial în legislația RM.

Articolul 243 din *CP* unde este cuprinsă infracțiunea de spălare a banilor, nu cuprinde anumite circumstanțe agravante prevăzute la art. 6 din Directivă, precum și alinierea unor termeni. Prin urmare, prezentul proiect urmărește completarea art. 243 din *CP* cu agravantele respective și ajustarea la termenii utilizați de actul UE, care va duce la transpunerea integrală a directivei menționate.

- **Decizia-cadru 2003/568/JAI privind combaterea corupției în sectorul privat** – pentru a fi transpusă integral este nevoie ca la art. 333 și 334 din *CP* să se prevadă răspunderea penală și pentru persoanele juridice, deoarece în prezent, aceste infracțiuni nu prevăd posibilitatea aplicării sancțiunilor față de persoanele juridice care au comis aceste fapte.

În același timp, Decizia-cadru prevede și unele sancțiuni ce sunt aplicabile persoanelor juridice, însă care nu se regăsesc în legislația națională.

- **Decizia-cadru 2008/841/JAI privind lupta împotriva crimei organizate** – pentru a fi transpusă integral este nevoie ca la art. 284 din *CP* să se prevadă răspunderea penală și pentru persoanele juridice, deoarece în prezent nu este reglementată sancționarea persoanelor juridice care au comis infracțiunea de creare sau conducere unei organizații criminale.

- **Decizia-cadru 2008/913/JAI privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului**

penal – pentru a fi transpusă integral este necesar de reglementat răspunderea persoanei juridice pentru infracțiunile de natură rasială și xenofobă din directivă, care se regăsesc la art. 346 din *CP* în legislația noastră.

Pe lângă cele menționate, elementul comun al tuturor directivelor prezentate mai sus, este aspectul legat de pedepsele aplicate persoanelor juridice. Directivele prevăd un șir de sancțiuni aplicabile persoanei juridice pe care RM trebuie să le implementeze pentru a putea transpune integral aceste directive. Directivele enunțate, prevăd, inter alia, următoarele sancțiuni pasibile de aplicat persoanelor juridice, și care, ar trebui să se regăsească în textul Codului penal:

- a) excluderea de la dreptul de a beneficia de prestații sau ajutoare de stat;
- b) excluderea de la accesul la fonduri publice, inclusiv la proceduri de achiziții publice, granturi și concesiuni;
- c) decăderea din dreptul de a exercita activități comerciale;
- d) plasarea sub control judiciar;
- e) închiderea unităților care au servit la săvârșirea infracțiunii;
- f) publicarea în interes public a textului întreg al sentinței.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Pornind de la această stare de lucruri, dar și în vederea îmbunătățirii cadrului legal existent, se propune modificarea mai multor acte normative:

1. Ajustarea instituției persoanei juridice ca subiect al infracțiunii.

Noțiunea de persoană juridică redată în *Directiva 2018/1673*; *Decizia-cadru 2003/568/JAI*; *Decizia-cadru 2008/913/JAI* exclude din cercul persoanelor juridice pasibile de pedeapsă penală următorii subiecți: statele, organismele publice care exercită autoritatea de stat și organizațiile internaționale publice. Din aceste considerente, **art. 21 alin.(3)** din *CP* se modifică pentru a face această mențiune și de a exclude statele, autoritățile publice și organizațiile publice internaționale din cercul persoanelor juridice pasibile de răspundere penală.

2. Transmiterea răspunderii penale în cazul persoanei juridice reorganizate.

State străine precum Spania, Italia, România cuprind în legislația lor instituția transmiterii răspunderii penale în cazul reorganizării persoanei juridice. Această abordare este luată pentru a împiedica posibilitatea sustragerii persoanelor juridice de la urmărirea penală sau judecarea cauzei prin reorganizarea acestora. Acest mecanism presupune că, urmărirea penală poate fi pornită sau poate continua, precum și judecarea cauzei poate continua, chiar dacă a survenit reorganizarea persoanei juridice. Pentru a putea justifica transmiterea răspunderii penale, reorganizarea trebuie să aibă loc după comiterea infracțiunii.

Însăși CtEDO a statuat în jurisprudența sa (a se vedea cauza *Carrefour France contra Franței*¹) că aplicarea unei amenzi pentru fapte comise de o entitate care și-a încetat existența din punct de vedere juridic, dar activitățile acesteia au continuat prin intermediul unei entități absorbante, nu a constituit o încălcare a principiului conform căruia o pedeapsă ar trebui aplicată numai infractorului și nu altor persoane.

Deși principiul legalității în dreptul penal, așa cum este consacrat în articolul 7 din Convenție, presupune interzicerea pedepsirii unei persoane atunci când fapta a fost săvârșită de o altă persoană, impunând ca legea penală să interzică răspunderea pentru fapta altuia și principiul este, deopotrivă, aplicabil atât persoanelor juridice, cât și persoanelor fizice.

Curtea a arătat că este vorba doar de o încălcare aparentă a acestui principiu și că nu poate fi pus un semn al egalității cu situația în care o persoană fizică ar fi condamnată pentru o faptă comisă de altă persoană fizică, deoarece, în cazul persoanelor juridice care continuă economic activitatea unei alte persoane juridice, nu este vorba propriu-zis despre o „altă” persoană.

Astfel, în această cauză, Curtea a reținut că, prin obligarea entității absorbante la plata amenzii, pe baza principiului continuității economice și operaționale a întreprinderii, instanțele franceze nu au încălcat regula personalității sancțiunii.

Din aceste considerente **art. 21 din CP se completează cu alin. (6)**, care va reglementa posibilitatea transmiterii răspunderii penale în cazul reorganizării persoanei juridice după comiterea infracțiunii.

Această translație a răspunderii penale trebuie făcută în mod proporțional, în dependență de valoarea activelor pe care persoana juridică reorganizată le absoarbe de la persoana juridică dizolvată și vinovată de comiterea faptei. Ar fi incorectă și inechitabilă o abordare prin care persoana juridică creată prin reorganizare să absoarbă automat întreaga răspundere penală a persoanei juridice dizolvate. Prin urmare, prin **completarea art. 75 cu alin.(5)** la stabilirea și individualizarea pedepsei în cazul unei persoane juridice reorganizată, instanța trebuie să țină cont de următoarele criterii: (i) cifra de afaceri a persoanei juridice care a comis infracțiunea, (ii) valoarea activului patrimonial al acesteia, și (iii) partea din patrimoniul acesteia care a fost transmis fiecărei persoane juridice participante la operațiune.

Răspunderea penală în cazul fiecărei forme de reorganizare

Analizând formele de reorganizare prevăzute de a art. 203 din *Codul civil* (fuziunea, dezmembrarea și transformarea), normele propuse la art. 21 alin. (6) și art. 75 alin. (5) se vor aplica potrivit următoarelor scenarii:

a) **în cazul fuziunii prin contopire** – persoana juridică nou creată este succesorul integral al persoanelor juridice unificate și dizolvate. Datorită faptului persoana juridică succesoare preia toate activele persoanelor dizolvate, pedeapsa va fi stabilită integral acesteia.

¹ <https://hudoc.echr.coe.int/fre?i=001-197205>

b) **în cazul fuziunii prin absorbție** – succesori sunt persoanele juridice absorbantă care a încorporat persoana juridică absorbită și dizolvată. Întrucât patrimoniul persoanei juridice absorbite se transmite în totalitate persoanei juridice absorbante, pedeapsa penală va fi stabilită integral celei din urmă.

c) **în cazul dezmembrării prin divizare** – succesori sunt persoanele juridice nou create, rezultate în urma dizolvării și împărțirii persoanei juridice inițiale (reorganizate). Dezmembrarea prin divizare presupune crearea a două sau mai multor persoane juridice succesoare care preiau o anumită cotă-parte din patrimoniul persoanei juridice inițiale. În această situație, răspunderea penală se pune în sarcina fiecărei persoane juridice succesoare. Astfel, individualizarea pedepsei penale (conform art. 75 alin (5)) se va realiza pentru fiecare succesor în parte, proporțional, ținând cont de partea din active preluate de aceștia de la persoana juridică reorganizată. De exemplu, dacă o persoană juridică succesoare preia 20% din activele entității inițiale (reorganizate), pedeapsa aplicată acesteia va fi stabilită în raport cu 20% din pedeapsa care ar fi fost stabilită persoanei juridice inițiale.

d) **în cazul dezmembrării prin separare** – persoana juridică inițială (reorganizată) continuă să existe, dar din aceasta se desprind și iau naștere una sau mai multe persoane juridice succesoare. În acest caz, răspunderea penală nu dispare de la persoana juridică inițială (reorganizată), ci rămâne inclusiv la aceasta, fiind în același timp pusă și în sarcina persoanelor juridice succesoare. Astfel, stabilirea pedepsei se face în mod proporțional în dependență de activele reținute de persoana juridică inițială și cele transferate către cele succesoare. De exemplu, dacă entitatea inițială a transferat 20% din activele sale către o persoană juridică succesoare, atunci pedeapsa va fi stabilită în raport de 80% pentru persoana juridică reorganizată care continuă să existe și în raport de 20% pentru persoana juridică succesoare.

e) **în cazul transformării** – în cadrul acestei proceduri nu are succesiunea patrimoniului deoarece persoana juridică își continuă existența. Astfel, răspunderea penală rămâne în sarcina aceleiași persoane juridice.

Prevederile art. 21 alin. (6) privind trimiterea răspunderii penale se aplică în mod necesar și asupra sancțiunilor complementare (cum ar fi privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate și celelalte). Modul de aplicare a sancțiunilor complementare este însă diferit de cel al pedepsei principale (amenda), impunând o aplicare integrală și individuală fiecărui succesor, și nu o repartizare proporțională (regula fiind aplicabilă doar dezmembrării, deoarece în caz de fuziune transferul răspunderii penale către succesor se realizează oricum în mod integral). Aceasta se datorează faptului că pedepsele complementare au un caracter calitativ și nu cantitativ (cum este amenda). Este imposibil de divizat o astfel de pedeapsă. Acest lucru ar însemna că, în cazul unei dezmembrări prin divizare sau separare prin care i-au naștere două sau mai multe persoane juridice, fiecare din acestea va trebui să suporte integral sancțiunea complementară.

Dacă limităm răspunderea doar la sancțiunile pecuniare (amenda) ar face ca sancțiunile complementare – care sunt esențiale pentru înlăturarea pericolului social – să devină inefficiente și ușor de ocolit. Oricine ar putea comite o infracțiune, ar plăti o amendă și apoi, printr-o reorganizare, ar scăpa de interdicțiile menite să protejeze odinea publică. Transferul sancțiunilor complementare este o necesitate pentru a preveni ca aceleași persoane juridice să continue activitatea ilicită sub un nume nou. Eliminarea lor ar anula rolul statului de a proteja spațiul public (achiziții, fonduri, buget) de entitățile criminale, or conform art. 2 din Codul penal, legea penală apără, împotriva infracțiunilor, persoana, drepturile și libertățile acesteia, proprietatea, mediul înconjurător, orânduirea constituțională, suveranitatea, independentă și integritatea teritorială a Republicii Moldova, pacea și securitatea omenirii, precum și întreaga ordine de drept.

Modul în care va fi transmisă răspunderea

Având în vedere că norma propusă vizează reorganizarea intervenită „după comiterea faptei”, aceasta acoperă atât situațiile în care reorganizarea are loc înainte de inițierea procesului penal, cât și pe parcursul desfășurării acestuia. În acest caz, organele de urmărire penală și instanța de judecată vor proba elementele constitutive ale infracțiunii prin prisma activității desfășurate de persoana juridică inițială (cea care a comis fapta). Însă, datorită faptului că persoana juridică inițială și-a „încetat existența” prin reorganizare și pedeapsa nu poate fi stabilită unei entități care nu mai există, răspunderea penală este preluată de succesorii săi legali, care vor avea calitatea de parte în proces. Astfel, vinovăția se va stabil în raport cu fapta comisă de persoană juridică reorganizată, dar răspunderea se va exercita asupra succesorului.

În această situație, în sentință, cât și în rechizitoriu se va opera cu o distincție între autorul faptei (persoana juridică reorganizată) și succesorul acestuia (adică subiectul sancțiunii). Instanța va constata că infracțiunea a fost comisă de autor (persoana juridică reorganizată), dar va mai constata și faptul că autorul a fost supus procedurii de reorganizare în care și-a încetat existența, dar au luat naștere anumiți succesori.

În consecința acestor evenimente, vinovată de comiterea infracțiunii va fi declarată persoana juridică reorganizată, însă datorită faptului că aceasta nu mai există, persoana juridică succesoare va fi cea care va fi efectiv condamnată la executarea pedepsei.

Este important de accentuat că succesorul nu este vinovat pentru că a comis el fapta, ci este răspunzător penal pentru că a preluat identitatea economică a autorului. Succesorul devine purtătorul răspunderii penale deoarece acesta încorporează în propria sa structură și continuă existența juridică a persoanei juridice vinovate.

3. Stabilirea antecedentelor penale și a stării de recidivă a persoanei juridice, precum și transmiterea acestora în cazul persoanelor juridice reorganizate.

La moment, din construcția art. 34, 110 și 111 din *CP* nu se desprinde clar că o persoană juridică poate comite o infracțiune în stare de recidivă sau că poate avea antecedente penale. Pentru a înlătura această incertitudine, în **art. 34 și 111** se face o remarcă care să stabilească clar că persoana juridică poate comite o infracțiune în stare de recidivă și că, în privința acestora pot fi incidente antecedente penale. Art. 111 care reglementează stingerea antecedentelor penale, este caracteristic doar persoanei fizice, iar pentru a reglementa procedura de stingere a antecedentelor penale a persoanelor juridice, ***CP se completează cu art. 111¹***, prin care va fi reglementat modul de stingere a antecedentelor penale ale persoanelor juridice.

Transmiterea stării de recidivă și al antecedentelor penale a persoanei juridice dizolvate este strâns legată de transmiterea răspunderii penale enunțate mai sus. Odată ce o persoană juridică reorganizată poate „moșteni” răspundere penală a unei unități dizolvate și vinovată de comiterea infracțiunii, aceasta, ar trebui să absoarbă inclusiv consecințele unei condamnări penale, cum este starea de recidivă și antecedentele penale. Astfel, odată ce art. 21 stabilește că răspunderea penală și consecințele acesteia se pun în sarcina persoanelor juridice succesoare, antecedentele penale urmează automat această succesiune.

Această rațiune se desprinde din principiul transmisiunii universale a patrimoniului (drepturi și inclusiv obligații) din legislația civilă (a se vedea art. 205 din Codul civil) care presupune că în cazul formelor de reorganizare (contopire, absorbire, divizare, separare) toate drepturile și obligațiile persoanei/persoanelor dizolvate trec la persoana/persoanele juridice nou create. Pentru a reglementa acest concept, **art. 34 din *CP se completează cu alin.(6)***.

La fel ca în cazul transmiterii pedepselor complementare descrise mai sus, antecedentele penale reprezintă o stare juridică indivizibilă. Aceasta reflectă „trecutul penal” al entității și nu poate fi fracționată. Din moment ce succesorul preia identitatea economică a autorului infracțiunii (îl conține pe autor în structura sa), acesta preia în mod inerent și consecințele acestuia. A admite contrariul ar însemna să permitem crearea unor entități succesoare „curate” din punct de vedere juridic, deși ele sunt purtătoarele aceleiași mase de interese care a încălcat legea.

4. Ajustarea sistemului pedepselor aplicabile persoanelor juridice și introducerea unor noi sancțiuni.

Actele normative europene menționate mai sus, reglementează în comun noi categorii de pedepse aplicabile persoanelor juridice, precum:

- a) **excluderea de la dreptul de a beneficia de prestații sau ajutoare de stat** – (*Directiva 2018/1673; Decizia-cadru 2003/568/JAI; Decizia-cadru 2008/913/JAI*)
- b) **excluderea de la accesul la fonduri publice, inclusiv la proceduri de achiziții publice, granturi și concesiuni** – (*Directiva 2018/1673*)

- c) **decăderea din dreptul de a exercita activități** comerciale – (*Directiva 2018/1673; Decizia-cadru 2003/568/JAI; Decizia-cadru 2008/913/JAI*)
- d) **plasarea sub control judiciar** – (*Directiva 2018/1673; Decizia-cadru 2003/568/JAI; Decizia-cadru 2008/913/JAI*)
- e) **lichidarea juridică** – (*Directiva 2018/1673; Decizia-cadru 2003/568/JAI; Decizia-cadru 2008/913/JAI*)
- f) **închiderea unităților care au servit la săvârșirea infracțiunii** – (*Directiva 2018/1673; Decizia-cadru 2008/913/JAI*)
- g) **publicarea în interes public a textului întreg al sentinței.**

Din aceste considerente, **art. 63** din **CP** se completează cu noi sancțiuni aplicabile persoanei juridice.

Totodată, propunerea de la **art. 63 alin. (3)** din **CP** revizuieste sistemul sancțiunilor aplicabile persoanelor juridice, având drept scop crearea unui cadru juridic mai corect, eficient și disuasiv. În redacția actuală a **CP**, pedeapsa de lichidare a persoanei juridice și privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate, pot fi aplicate, inclusiv, în calitate de pedepse principale fără a fi însoțite de o pedeapsă pecuniară. Considerăm că această abordare permite ca o persoană juridică să evite consecințele financiare directe ale faptei sale, chiar și atunci când este sancționată cu pedeapsa sub forma lichidării sau cu privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate, în calitate de pedepse principale. Astfel, s-a stabilit că în calitate de pedeapsă principală va fi doar amendă, celelalte sancțiuni fiind pedepse complementare. Pedepsele complementare deja existente (privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate și lichidarea persoanei juridice) precum și cele noi introduse, pentru a avea destulă disuasivitate trebuie să însoțească pedeapsa sub forma amenzii.

Această modificare va elimina situațiile în care o persoană juridică, prin comiterea unei infracțiuni, cauzează prejudicii statului sau altor persoane, dar i se aplică în mod independent doar o pedeapsă sub forma lichidării sau sub forma privării de dreptul de a exercita o anumită activitate. Abordarea normelor în vigoare este inefficientă și inechitabilă, deoarece permite entității să fie lichidată sau să i se interzică o activitate, fără a suporta și o sancțiune pecuniară pentru profitul ilicit obținut sau pentru prejudiciile cauzate. Prin urmare, pentru a asigura o recuperare financiară constantă și pentru a consolida efectul descurajator al legii, amendă devine un element constant și inevitabil al sancțiunii. Niciuna dintre celelalte pedepse, fie ele lichidare sau privare de drept, nu mai poate fi aplicată fără a fi însoțită de o amendă, garantând astfel că răspunderea penală are întotdeauna o componentă financiară care vizează direct patrimoniul entității vinovate.

Art. 75 alin. (4) din **CP** – în prezent aplicarea unei pedepse complementare este condiționată de prevederea expresă a acesteia în articolul din Partea Specială a **CP** care incriminează fapta. Odată cu introducerea celor 6 sancțiuni noi aplicabile persoanelor juridice, noul alin. (4) din art. 75 va acorda instanței de judecată dreptul de a aplica o serie de pedepse complementare prevăzute la art. 63 alin. (1) lit. c)-h), chiar dacă acestea nu sunt menționate

direct în articolul din Partea Specială care descrie infracțiunea. Aplicarea acestor pedepse este condiționată de o constatare motivată a instanței, care trebuie să justifice că, având în vedere natura și gravitatea infracțiunii, precum și împrejurările cauzei, aceste sancțiuni sunt absolut necesare pentru atingerea scopului pedepsei penale.

O astfel de reglementare nu este străină Codului penal, deoarece art. 65 alin.(3) deja reglementează un mecanism asemănător, de aplicare a unei pedepse complementare chiar dacă nu este prevăzută de Partea specială a codului.

Potrivit celor menționate mai sus, codul se completează cu alte 6 sancțiuni noi aplicabile persoanei juridice:

Art. 73¹ - Introducerea pedepsei sub forma „Privării persoanei juridice de dreptul de a beneficia de un avantaj sau ajutor public” este justificată de necesitatea de a crea un cadru legal mai robust pentru a preveni și sancționa abuzurile în utilizarea fondurilor publice. Prin aplicarea acestei măsuri, se asigură că entitățile care comit infracțiuni nu mai pot beneficia de sprijin din partea statului. Aceasta acționează ca un mecanism de descurajare și contribuie la protejarea integrității financiare a statului.

O consecință directă a aplicării acestei pedepse este că avantajul sau ajutorul public care a fost obținut în legătură sau în rezultatul comiterii infracțiunii va trebui restituit. Astfel, instanța de judecată odată cu adoptarea sentinței de aplicare a pedepse prevăzute la articolul respectiv, va obliga persoana juridică condamnată se restituie avantajul sau ajutorul public obținut împreună cu o dobândă calculată în baza ratei de bază a Băncii Naționale a Moldovei.

Art. 73² – „Privarea persoanei juridice de dreptul de a participa la proceduri și parteneriate publice” este sancțiunea prin care se interzice persoanelor juridice să încheie contracte cu entitățile statului. Prin această sancțiune se urmărește sancționarea persoanelor juridice care au comis infracțiuni și prevenirea ca acestea să obțină avantaje financiare de pe urma colaborării cu autoritățile publice.

Instanța de judecată, odată cu aplicarea acestei pedepse va trebui să soluționeze și chestiunea cu privire la declararea nulității contractului încheiat în legătură sau în rezultatul comiterii infracțiunii.

Art. 73³ – „Plasarea sub supraveghere judiciară a persoanei juridice”, reprezintă o alternativă mai flexibilă la sancțiunile de privare de drept sau lichidare și are ca scop principal reforma internă și prevenirea recidivei în cadrul entității condamnate. Supravegherea judiciară oferă un instrument mai rafinat de sancționare, care evită, pe cât posibil, distrugerea totală a unei companii (prin lichidare) și permite o reformă sub control judiciar.

Supravegherea judiciară a persoanei juridice ca pedeapsă complementară are un beneficiu major privind protejarea salariaților și a partenerilor de afaceri. Spre deosebire de lichidarea companiei, această măsură evită un o catastrofă economică, care ar afecta angajații și alte companii colaboratoare.

Mecanismul de aplicare al acestei pedepse constă în monitorizarea de către un administrator autorizat a activității persoanei juridice pe un termen de 1 până la 3 ani. Monitorizarea se concentrează exclusiv pe domeniile de activitate în care s-a comis infracțiunea, permițând astfel entității să-și continue operațiunile în alte sectoare.

Art. 73⁴ – „Afișarea sau publicarea sentinței de condamnare” este o sancțiune care urmărește descurajarea prin publicitate. Aceasta nu este de natură financiară sau administrativă, ci vizează reputația persoanei juridice. Prin expunerea publică a sentinței de condamnare se urmărește descurajarea recidivei dar și descurajarea altor entități de a comite fapte similare. Mai mult, acest fapt oferă clienților, partenerilor dar și publicului larg informații despre integritatea companiei.

Art. 73⁵ – „Închiderea unei subdiviziuni a persoanei juridice” este o sancțiune care oferă un instrument flexibil de sancționare, care permite instanței să aplice o pedeapsă proporțională cu gravitatea infracțiunii, fără a recurge imediat la lichidarea completă a persoanei juridice sau a sucursalei, fără a produce un impact economic devastator pentru persoana juridică. Închiderea unei subdiviziuni se aplică pe un termen similar cu cel al pedepsei de privare de dreptul de a desfășura o anumită activitate, de până la 5 ani sau pe un termen nelimitat. Închiderea unei subdiviziuni nu duce la o încetare totală a activității întregii persoane juridice, ci încetează forțat doar acea subdiviziune a persoanei juridice în care s-a desfășurat activitatea care a servit la săvârșirea infracțiunii. În acest mod, persoana juridică își menține majoritatea locurile de muncă și relațiile cu partenerii de afaceri.

Înțelesul noțiunii de „subdiviziune” se regăsește în art. 5 pct. 29) din Codul fiscal, a cărei înțeles este cea mai apropiată de sensul redat în directive.

Înlocuirea sancțiunii în una mai gravă

Art. 73 alin. (3); art. 73³ alin. (3); 73⁴ alin.(4); 73⁵ alin.(3) din *CP* vizează posibilitatea schimbării unei pedepse mai severe în cazul pedepselor complementare aplicate persoanelor juridice.

Scopul acestor modificări este de a introduce un mecanism de escaladare a sancțiunilor care să garanteze că pedepsele complementare sunt respectate de către persoanele juridice și că acestea nu le pot eluda fără consecințe mai severe.

Acest mecanism de înlocuire este o măsură care sancționează reaua-credință și nesubordonarea față de hotărârile judecătorești. Dacă o persoană juridică refuză să se conformeze unei pedepse, demonstrează că nu este reformată și reprezintă un risc continuu, singura soluție în acest caz este fie aplicarea unei pedepse mai aspre, fie eliminarea definitivă din circuitul civil a acesteia.

Acest mecanism nu reprezintă o inovație pentru *Codul penal* deoarece, art. 64 alin.(5) prevede, în mod similar, că în caz de eschivare cu rea-voință a condamnatului de la achitarea amenzii, instanța poate înlocui amenda cu închisoarea.

Pentru a face funcțional acest mecanism, **art. 469 din CPP** care reglementează chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei, **la alin. (1) se completează cu pct. 17⁴)** pentru a stabili că la executarea pedepsei, instanța de judecată va soluționa chestiunile legate de înlocuirea pedepselor complementare aplicate persoanelor juridice.

Potrivit art. 471 alin. (2) din *CPP*, chestiunea de înlocuire a pedepselor complementare aplicate persoanei juridice se va soluționa de către judecătorul de instrucție, după caz, de Colegiul specializat anticorupție al Judecătoriei Chișinău, la demersul instituției care pune în executare pedeapsa, la cererea condamnatului sau a apărătorului acestuia ori, după caz, la demersul procurorului.

Tot la **art. 471 din CPP**, se operează modificări la **alin.(3)** pentru a reglementa că, la soluționarea chestiunii de înlocuire a pedepsei aplicate persoanei juridice, prezența reprezentantului acesteia este obligatorie. La ședința de soluționare a aceste chestiuni, potrivit alin.(7), participarea reprezentantului organului care pune în executare pedeapsa (ce face obiectul examinării), la fel este obligatorie.

5. Referitor la transpunerea Directivei (UE) 2018/1673 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor:

Spălarea banilor și finanțarea terorismului și a criminalității organizate legată de spălarea banilor rămân probleme semnificative la nivel național și la nivelul Uniunii Europene, afectând astfel integritatea, stabilitatea și reputația sectorului financiar și amenințând piața internă și securitatea internă a Republicii Moldova și a Uniunii. *Directiva 2018/1678* are ca obiectiv combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor. Având în vedere faptul că legislația națională este aliniată în cea mai mare parte la respectiva directivă, rămâne doar transpunerea art. 6 par.(1) lit.(b) a directivei prin care se impune stabilirea drept circumstanță agravantă a infracțiunii de spălare a banilor situația în care autor al infracțiunii este o entitate obligată în înțelesul art. 2 din *Directiva (UE) 2015/849* și a săvârșit infracțiunea în exercitarea activităților sale profesionale.

Pentru a îndeplini această condiție a directivei, **art. 243 alin. (3) din CP se completează cu lit.a¹)** care stabilește drept circumstanță agravantă fapta de spălare a banilor:

a¹) comisă de o entitate raportoare în sensul Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului.

6. Referitor la transpunerea Decizia-cadru 2008/841/JAI privind lupta împotriva crimei organizate:

Modificarea **art. 284 din CP** rezidă din imperativul transpunerii depline a Deciziei-cadru 2008/841/JAI. Articolele 5 și 6 din acest act normativ european obligă statele membre (și statele aflate în proces de aderare) să instituie răspunderea persoanelor juridice pentru participarea la o organizație criminală, atunci când faptele sunt comise în numele sau în interesul acestora de către persoane care dețin funcții de conducere sau reprezentare.

Realitatea criminologică demonstrează că organizațiile criminale moderne utilizează frecvent persoane juridice ca instrumente pentru spălarea banilor, gestionarea logisticii ilicite, finanțarea activităților criminale sau infiltrarea în economia legală. Prin introducerea răspunderii penale directe la art. 284, se elimină posibilitatea ca o entitate juridică să fie utilizată pentru a disimula actele de constituire, aderare sau conducere a unei organizații criminale, fără ca entitatea însăși să suporte consecințe juridice.

7. Referitor la transpunerea Deciziei-cadru 2003/568/JAI privind combaterea corupției în sectorul privat:

Orice act de corupție apărut în sectorul privat nu este doar o problemă națională, ci și o problemă transnațională care pune în pericol statul de drept, denaturează concurența în ceea ce privește achiziționarea de bunuri și servicii comerciale și reprezintă un obstacol în dezvoltarea normală a economiei.

Decizia-cadru 2003/568/JAI urmărește în special ca atât în cazul corupției activă, cât și celei pasivă din sectorul privat, persoanele juridice să poată fi, de asemenea, trase la răspundere penală pentru aceste infracțiuni.

În lumina celor expuse, menționăm că în prezent persoana juridică este subiect pasibil de răspundere penală în cazul infracțiunii de corupere activă în sectorul privat, *i.e.* art. 334 Darea de mită, însă în cazul infracțiunii de corupere pasivă *i.e.* art. 333 Luarea de mită, persoana juridică nu este subiect pasibil de răspundere. Prin urmare, pentru împlinirea acestei condiții prevăzute de decizia-cadru, la **art. 333 și art. 334 alin. (1) din CP** a fost introdusă persoana juridică ca subiect al infracțiunii.

8. Decizia-cadru 2008/913/JAI privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal

Rasismul și xenofobia sunt încălcări directe ale principiilor libertății, democrației, ale respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale și ale statului de drept. *Decizia-cadru 2003/568/JAI* urmărește în special ca în cazul infracțiunilor de natură rasistă și xenofobă, persoanele juridice să poată fi, de asemenea, trase la răspundere penală.

Pentru a îndeplini această cerință a directivei, în sancțiunea **art. 346 din CP** a fost introdusă pedeapsa pentru persoanele juridice ce se fac vinovate de această faptă.

În vederea transunerii conforme a dispozițiilor prevăzute de art. 1 alin. (1) lit. c) și d) din Decizia-cadru vizată, se impune actualizarea cadrului normativ național pentru a include „minimizarea vădită” drept modalitate de comitere a infracțiunilor de propagandă a crimelor internaționale prevăzute la **art. 135² alin. (1) și 176¹ alin. (2) din CP**.

Totodată, conform acelorasi exigențe europene, sfera obiectului imaterial al infracțiunii de la art. 135² trebuie extinsă pentru a acoperi, pe lângă genocid și crimele împotriva umanității, și crimele de război. Din aceste considerente, se propune extinderea obiectului imaterial al infracțiunii prevăzute la **art. 135² alin. (1) din CP** prin includerea explicită a crimelor de război.

Completarea **art. 134²¹ din CP** cu noțiunea de „descendență” este necesară pentru a asigura transpunerea fidelă a exigențelor Deciziei-cadru privind combaterea rasismului și xenofobiei. Această modificare clarifică faptul că motivele de prejudecată nu vizează doar caracteristicile fizice sau religioase actuale ale victimei, ci și apartenența acesteia la un grup identificat prin originea sau strămoșii săi. Conform interpretării europene, „descendența” vizează situațiile în care persoanele sunt vizate de ură sau violență din cauza moștenirii lor genetice sau culturale, chiar și în absența tuturor trăsăturilor specifice ale grupului de origine. Prin urmare, includerea acestui criteriu elimină orice lacună interpretativă, garantând protecția penală a persoanelor și grupurilor vulnerabile care pot deveni ținte ale prejudecății strict pe baza descendenței lor.”

9. Măsurile preventive aplicate persoanelor juridice:

Prin introducerea **art. 522¹ din CPP** are loc revizuirea instituției „controlului judiciar asupra persoanei juridice”, și care în sine, este o măsură cu caracter preventiv. Această modificare asigură un cadru juridic eficient privind măsurile preventive aplicabile persoanelor juridice. Scopul este de a înlocui conceptul limitat de „control judiciar” cu un set de instrumente preventive mai ample și mai bine definite, esențiale pentru a asigura buna desfășurare a procesului penal.

În prezent, măsurile preventive stabilite în Partea Generală a *CPP* sunt inoperabile în cazul persoanei juridice. Astfel, legea stabilește că în cazul persoanei juridice se aplică, în mod special, controlul judiciar, însă scopul măsurilor preventive și al controlului judiciar, este același, de a „asigura buna desfășurare a procesului penal”.

Cu toate acestea, deși actuala reglementare a *CPP* prevede controlul judiciar asupra persoanei juridice, acesta este un instrument limitat, care nu acoperă toate riscurile procedurale specifice. Pe scurt, lipsesc instrumente care să împiedice persoana juridică să se sustragă de la răspunderea penală, de la urmărirea penală sau de la executarea unei sentințe. O entitate juridică poate eluda justiția în timpul desfășurării procesului penal prin: dizolvare, lichidare, reorganizare, micșorare a patrimoniului.

În vederea asigurării unei aplicabilități mai largi, este dezirabilă elaborarea unui concept privind instituirea unor categorii de măsuri preventive aplicabile persoanei juridice. Drept exemplu, ar putea fi invocată legislația română, care prevede în Codul de procedură penală la art. 493 alin.(1) o serie de măsuri preventive aplicabile persoanei juridice. De aceea, revizuirea mecanismului preventiv al persoanelor juridice este binevenit, deoarece va asigura prevenirea unui câmp mai larg de situații sau acțiuni care pot duce la împiedicarea bunei desfășurări a procesului penal.

Articolul 522¹ extinde și diversifică măsurile preventive aplicabile persoanelor juridice, oferind judecătorului o paletă de opțiuni adaptate la specificul activității corporative. Noul cadru permite aplicarea următoarelor măsuri:

- *Măsuri de protecție a patrimoniului:* Interzicerea sau suspendarea procedurilor de reorganizare și interzicerea tranzacțiilor de reducere a capitalului social. Aceste măsuri asigură că persoana juridică nu poate fi „lichidată” pentru a scăpa de răspundere și că patrimoniul său rămâne intact pentru a putea suporta o eventuală pedeapsă.

- *Măsuri de control a activității:* Interzicerea de a încheia anumite acte juridice și interdicția de a desfășura activități similare celor folosite la comiterea infracțiunii. Aceste măsuri previn repetarea infracțiunilor pe durata procesului penal.

Aplicarea măsurilor preventive în privința persoanelor juridice dispune de o excepție în cazul entități supravegheate de Banca Națională a Moldovei. Astfel, alin. (5) prevede că atunci când urmează a fi aplicată o măsură preventivă în privința unei bănci, societăți de asigurare sau de reasigurare ori unei entități supravegheate de Banca Națională a Moldovei (în continuare – BNM), instanța trebuie să consulte în prealabil opinia BNM asupra stabilității financiare și a drepturilor deponenților sau asiguraților. Entitățile supravegheate de BNM sunt supuse unui regim juridic special, iar aplicarea unei măsuri preventive penale ar putea bloca mecanismele de intervenție ale BNM tocmai în situațiile în care acestea sunt necesare pentru menținerea stabilității financiare și protejarea interesului public. Instituirea acestui mecanism de consultare cu BNM are scopul de a preveni situațiile în care măsurile de constrângere penală ar putea genera riscuri sistemice sau ar putea bloca mecanismele de rezoluție bancară.

Articolul 522² – deși art. 522¹ stabilește măsurile preventive aplicabile persoanelor juridice (interdicții, suspendări), este necesar un mecanism eficient care să garanteze că acestea sunt respectate. Spre deosebire de regimul juridic al cauțiunii aplicabile persoanei fizice care are natura unei măsuri preventive, cauțiunea instituită prin art. 552² va avea un regim juridic diferit, și anume de măsură asiguratorie.

Astfel, art. 522² instituie cauțiunea drept o garanție financiară pe care persoana juridică este obligată să o depună pentru a asigura respectarea măsurilor preventive impuse de instanță. Quantumul cauțiunii stabilește drept limită minimă 5000 de unități convenționale și un quantum maxim legat de valoarea activelor obținute sau utilizate la comiterea infracțiunii.

Cauțiunea se restituie la finalul procesului, însă, în cazul în care persoana juridică nu respectă cu rea-credință măsurile preventive sau comite o nouă infracțiune, cauțiunea nu se restituie și devine venit la bugetul de stat. Acest mecanism responsabilizează persoana juridică și asigură respectarea deciziilor instanței.

10. Modificări aduse la Codul de executare:

Urmare a introducerii noilor pedepse penale aplicabile persoanelor juridice, este necesară reglementarea procedurii de executare a acestora.

Prin propunerea de completare a **art. 284 cu alin. (1¹)** și a **art. 285 alin.(2)** se urmărește introducerea în procedura de executare a unui mecanism de publicitate. Astfel, în cazul aplicării pedepselor în privința persoanelor juridice, instanța va transmite hotărârea organului înregistrării de stat, care este Agenția

Servicii Publice, pentru a înscrie în registrele de publicitate corespunzătoare mențiuni despre condamnare și pedeapsa aplicată. Scopul acestei modificări este de a asigura transparența și pentru a răspunde nevoii de informare publică despre comportamentul unor persoane juridice cu care cetățenii dețin raporturi juridice. Stabilirea acestei condiții de publicitate în registru acționează ca un instrument suplimentar de descurajare. Faptul că o condamnare penală va fi făcută publică va afecta reputația companiei, ceea ce, în multe cazuri, poate fi o măsură eficientă de reeducare sau prevenire a comiterii infracțiunilor. Persoanele juridice vor fi mult mai motivate să respecte legea pentru a evita stigmatul public și consecințele economice negative.

Totodată, în *Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător* nu este prevăzut la temeiurile de retragere a actului permisiv cazul condamnării persoanei juridice la pedeapsa privind privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate. Din aceste considerente, **art. 11 alin.(1) se completează cu litera f)** pentru a reglementa expres că drept temei pentru retragerea actului permisiv fără adresare în instanța de judecată este și situația când persoana juridică a fost condamnată la pedeapsa privind privarea de dreptul de a exercita o anumită activitate.

Completarea Codului de executare cu **art. 285¹ – 285⁵** propuse, este rezultatul introducerii în *CP* al noilor pedepse complementare aplicabile persoanelor juridice. Aceste articole vor stabili cadrul legal pentru executarea noilor pedepse.

Art. 285¹ reglementează modul de executare a pedepsei privarea persoanei juridice de un avantaj sau ajutor public. Subiectul responsabil de executarea pedepsei vor fi autoritățile publice care acordă avantajul sau ajutorul public persoanei juridice.

Executarea începe cu comunicarea hotărârii de condamnare. Astfel, în funcție de natura infracțiunii și de tipul de avantaj public implicat (de exemplu, subvenții de la AIPA, scutiri fiscale de la SFS, sau granturi), instanța transmite sentința de condamnare entității care administrează acele fonduri sau facilități.

Urmare a recepționării hotărârii, autoritatea publică are obligația de a lua măsurile necesare pentru punerea în executare a pedepsei. Aceste măsuri constau în încetarea imediată a acordării avantajului sau ajutorului public curent și interzicerea solicitării sau primirii acestuia pe viitor, pe întreaga durată a interdicției stabilite de instanță.

Art. 285² reglementează procedura de punere în executare a pedepsei complementare de privare a persoanei juridice de dreptul de a participa la proceduri și parteneriate publice. Instanța are responsabilitatea de a comunica hotărârea de condamnare direct autorității contractante, partenerului public, vânzătorului care organizează sau gestionează procedura vizată (de exemplu, o entitate guvernamentală sau municipală care lansează o licitație). Autoritatea care primește hotărârea pune imediat în executare interdicția. Măsurile includ excluderea persoanei juridice din orice procedură competitivă aflată deja în curs și interzicerea participării la orice procedură viitoare pe durata termenului stabilit al pedepsei.

Noțiunile utilizate de „autoritate contractantă”, „partener public”, „vânzător” au fost preluate din următoarele acte normative:

- *Legea nr. 131/2015 privind achizițiile publice* și *Legea 121/2018 cu privire la concesiuni de lucrări și concesiuni de servicii* stabilesc că subiectul implicat din partea statului în procedura de achiziții publice sau concesiune poartă denumirea de „autoritate contractantă”.

- *Legea nr. 179/2008 privind parteneriatul public privat* operează cu noțiunea de „partener public”.

- *Legea nr. 121/2007 privind administrarea și deetimizarea proprietății publice* operează cu noțiunea de „vânzător”.

Totodată pentru a asigura executarea pedepsei nu doar de către autoritatea care a recepționat hotărârea, în legile enumerate mai sus s-a operat anumite completări prin care se stabilește drept condiție obligatorie de refuz sau excludere din procedura de achiziții publice, concesiune, parteneriat public-privat, privatizare, persoana juridică privată de dreptul de a participa la astfel de operațiuni. Prin urmare, aceste completări au fost operate la: **art. 26 alin.(1)** din *Legea nr. 121/2007* completându-se cu **litera g)**; **art. 8¹** din *Legea nr. 179/2008* a fost completat cu **litera f)**; **art. 19 alin.(3)** din *Legea 131/2015* a fost completat cu **litera c¹)**; **art. 29 alin.(1)** din *Legea 121/2018* a fost modificat pentru a include **litera b)**.

Art. 285³ detaliază modul în care se asigură punerea în aplicare a pedepsei privind plasarea persoanei juridice sub supraveghere judiciară. Executarea acestei pedepse este delegată unui administrator autorizat, care acționează ca un supraveghetor numit de instanță. Administratorul autorizat are un rol strict de control și supraveghere, care se rezumă doar la activitatea supusă supravegherii și măsurile impuse, fără a avea drept de decizie în gestionarea activității respective.

Art. 285⁴ reglementează procedura de punere în executare a pedepsei privind afișarea sau publicarea sentinței de condamnare. Datorită faptului că obligația de afișare și publicare sunt diferite, la fel și procedura de executare este diferită.

Astfel, în cazul afișării sentinței de condamnare, persoana juridică primește dispozitivul sentinței și este obligată să îl afișeze în termenul și în locul stabilit de instanță.

De cealaltă parte, pedeapsa prin publicare impune difuzarea informației în mass-media sau pe alte platforme, iar pedeapsa este pusă în sarcina persoanei juridice de a o executa benevol. Astfel, aceasta este obligată să publice dispozitivul sentinței, pe cheltuială proprie, în modul și în numărul sau durata stabilită de instanță (presă scrisă, audiovizual, pagină web). Ulterior persoana juridică condamnată trebuie să înainteze instanței dovada publicării. Iar instanța păstrează un rol activ, verificând periodic îndeplinirea obligației până la expirarea duratei stabilite.

Art. 285⁵ stabilește cadrul de executare a pedepsei complementare de închidere a unei subdiviziuni, al cărei scop este eliminarea structurii fizice și operaționale care a facilitat sau a servit la săvârșirea infracțiunii. Alineatul (2) detaliază

măsurile active care pun în aplicare pedeapsa, garantând că subdiviziunea nu mai poate funcționa legal: Serviciul Fiscal de Stat radiază subdiviziunea din registrul fiscal, eliminând-o din circuitul economic al statului.
3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare
Opțiuni alternative nu au fost identificate.
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public
Adoptarea proiectului de lege va avea un impact structural și instituțional asupra administrației publice, în special asupra sistemului judiciar și a instituțiilor cu rol de monitorizare și executare. Proiectul introduce șase noi sancțiuni aplicabile persoanei juridice. Implementarea noului regim al răspunderii penale a persoanei juridice, prin introducerea pedepselor complementare și a mecanismelor de executare asociate, generează o reconfigurare instituțională a procesului de urmărire penală și de executare a sancțiunilor, cu focalizare pe eficacitate și transparență. Proiectul introduce modificări esențiale la nivelul funcțiilor instituțiilor publice, consolidând procesul de aplicare și executare a sancțiunilor penale: Pentru instanțele de judecată și procuratură, se impune aplicarea noilor măsuri preventive și obligativitatea pronunțării asupra consecințelor juridice și patrimoniale directe în sentința de condamnare. În acest sens, impactul este creșterea eficacității investigațiilor și a gradului de recuperare a prejudiciilor. Agencia Servicii Publice devine nodul unic de publicitate pentru toate pedepsele complementare aplicate, prin înregistrarea obligatorie a mențiunilor în registrele de publicitate. Respectiv, se asigură opozabilitatea <i>erga omnes</i> a interdicțiilor penale și facilitarea verificărilor de către toate autoritățile contractante. Serviciul Fiscal de Stat primește atribuții directe de executare de radiere a subdiviziunii condamnate în cazul pedepsei închiderii. Pentru administratorii autorizați se creează un nou cadru de desemnare (principiu rotației) și reglementare a funcției pentru executarea pedepsei plasării sub supraveghere judiciară, instituind un nou corp de specialiști cu mandat public în executarea penală.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Implementarea noilor pedepse și sancțiuni nu impun cheltuieli din bugetul de stat.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Proiectul de lege privind răspunderea penală a persoanei juridice introduce modificări care vor genera un impact pozitiv pe termen mediu și lung asupra mediului de afaceri, prin stabilirea unor reguli clare de integritate, deși pe termen scurt pot apărea costuri de conformare pentru anumite categorii de întreprinderi. Principalele costuri de conformare nu rezultă direct din prevederile Codului penal, ci din necesitatea de a implementa programe interne de prevenire

pentru a evita riscul penal, cum ar fi costuri pentru revizuirea procedurilor interne și adaptarea guvernantei corporative la cerințele de *compliance* și de prevenire a infracțiunilor.

În cazul aplicării pedepsei plasării sub supraveghere judiciară, persoana juridică este obligată să adopte un program de guvernanță corporativă. Acesta reprezintă un cost administrativ, dar și o investiție în buna funcționare a afacerii.

Impactul asupra concurenței este fundamental pozitiv și reprezintă unul dintre obiectivele cheie ale reformei. Sancțiunile de interdicție elimină de pe piață acele persoane juridice care obțin un avantaj neloial prin comiterea de infracțiuni, în special în domeniul achizițiilor publice și al concurenței (fraude, corupție). Respectiv, se creează un mediu economic sănătos, prin excluderea persoanelor juridice condamnate din circuitul public, ceea ce restabilește încrederea în piață și asigură condiții egale pentru operatorii economici care respectă legea.

În concluzie, impactul asupra sectorului privat este unul de maturizare și reglementare. Prin costurile de conformare necesare, proiectul impune un standard minim de integritate pentru participarea la economia de piață, protejând, în cele din urmă, operatorii economici onești de concurența neloială generată de activitatea infracțională.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Adoptarea proiectului nu presupune un impact asupra acestor domenii.

4.5. Impactul asupra mediului

Adoptarea proiectului nu presupune un impact asupra mediului.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Adoptarea proiectului nu presupune alte impacturi suplimentare.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsurile normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Prezentul proiect de lege transpune:

- art. 1; art. 6 alin.(1) lit. (a) și (c) din Decizia-cadru 2003/568/JAI a Consiliului din 22 iulie 2003 privind combaterea corupției în sectorul privat, nr. CELEX: 32003F0568, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 192/54 din 31 iulie 2013.

- art. 5 alin.(4); art. 6 alin.(1) lit. (a) și (c) din Decizia-cadru 2008/841/JAI a Consiliului din 24 octombrie 2008 privind lupta împotriva crimei organizate, nr. CELEX: 32008F0841, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 300/42 din 11 decembrie 2008;

- art. 5 alin.(1); art. 6 alin.(1) lit. (a) și (c) din Decizia-cadru 2008/913/JAI a Consiliului din 28 noiembrie 2008 privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal, nr. CELEX: 32008F0913, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 328/55 din 6 decembrie 2008;

- art. 2 pct. 3, art. 6 alin. (1) lit. (b) și art. 8 lit. (a), (b),(d) și (f) din Directiva (UE) 2018/1673 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2018 privind combaterea prin măsuri de drept penal a spălării banilor, nr. CELEX: 32018L1673, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L 284/22 din 12 noiembrie 2018.

Urmare a elaborării și promovării proiectului au fost elaborate Tabelele de concordanță și actualizate corespunzător pentru toate patru acte UE: Decizia-cadru 2003/568/JAI, Decizia-cadru 2008/841/JAI, Decizia-cadru 2008/913/JAI și Directiva (UE) 2018/1673.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Așadar, actele UE care au stat la baza modificărilor propuse în Codul penal, Codul de procedură penală și Codul de executare, sunt Decizia-cadru 2003/568/JAI, Decizia-cadru 2008/841/JAI, Decizia-cadru 2008/913/JAI și Directiva (UE) 2018/1673.

Respectiv, legea națională era insuficientă pentru a acoperi cerința UE de aplicare a sancțiunilor persoanei juridice, iar reglementările proiectului acoperă în întregime dispozițiile sancționatorii indicate în actele UE.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În conformitate cu prevederile art. 20 al Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative elaborarea prezentului proiect de lege a fost demarată odată cu publicarea pe pagina web-oficială a Ministerului Justiției la compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative*, subdirectorul *Registrul proiectelor de acte normative* unde a fost plasate mai trei anunțuri² de inițiere a procesului de elaborare a unor proiecte de lege pentru modificarea Codului penal, care au fost comasate într-un singur proiect.

Anunțurile au fost publicate și pe portalul www.particip.gov.md³ prin care se solicită implicarea tuturor subiecților interesați prin prezentarea propunerilor de rigoare.

Proiectul a fost înregistrat în Registrul proiectelor de acte normative ale Guvernului cu număr unic de înregistrare 807a/MJ/2025, fapt ce a presupus demararea procedurii de avizare și consultare publică a acestuia.

Proiectul însoțit de nota de fundamentare a fost supus spre două runde de avizare și consultare autorităților: Cancelariei de Stat, Ministerului Afacerilor

² <https://www.justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-unui-proiect-de-act-normativ-pentru-2>

<https://www.justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-unui-proiect-de-act-normativ-pentru-1>

³ <https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-a-unui-proiect-de-act-normativ-pentru-modificarea-codului-penal-nr-9852002-in-scopul-armonizarii-legislatiei-nationale-cu-legislatia-uniunii-europene/14155>

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-a-unui-proiect-de-act-normativ-pentru-modificarea-codului-penal-nr-9852002-in-scopul-transpunerii-deciziei-cadru-2003568jai-a-consiliului-din-22-iulie-2023-privind-combaterea-coruptiei-in-sectorul-privat/14027>

<https://particip.gov.md/ro/document/stages/anunt-privind-initierea-elaborarii-proiectului-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-imbunatatirea-mecanismelor-de-combatere-a-spalarii-banilor-prin-masuri-de-drept-penal/14024>

Interne (inclusiv Inspectoratului General al Poliției), Ministerului Finanțelor (inclusiv Serviciului Fiscal de Stat), Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Curții Supreme de Justiție, Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor, Procuraturii Generale, Procuraturii Anticorupție, Procuraturii pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Serviciului pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Serviciului de Informații și Securitate, Agenției Servicii Publice, Băncii Naționale a Moldovei, Centrului Național Anticorupție și tuturor instanțelor judecătorești.

Toate obiecțiile și propunerile prezentate au fost analizate și incluse în sinteza obiecțiilor și propunerilor.

7. Concluziile expertizelor

Expertiza de compatibilitate:

Proiectul de lege a fost supus expertizei de compatibilitate. Concluziile expertizei se regăsesc la punctul 5 al notei de fundamentare.

Expertiza anticorupție:

Proiectul de lege a fost supus expertizei anticorupție de către Centrul Național Anticorupție care prin raportul de expertiză anticorupție Nr. ELO25/11042 din 15.12.2025 au menționat că, în redacția propusă, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție. În cadrul procesului de elaborare au fost respectate prevederile legale cu privire la transparența în procesul decizional și proiectul corespunde normelor de tehnică legislativă. Proiectul corespunde interesului public general, deoarece va contribui la asigurarea prevenirii și combaterii mai eficiente a faptelor infracționale comise de către persoanele juridice.

Proiectul de lege a fost supus expertizei anticorupție repetate de către Centrul Național Anticorupție care prin raportul de expertiză anticorupție Nr. ELO26/11590 din 19.06.2026 au recomandat revizuirea unor aspecte ale proiectului de lege prin prisma obiecțiilor și recomandărilor prezentate în prezentul raport de expertiză. Propunerile prezentate în raportul de expertiză au fost incluse și analizate în Sinteza obiecțiilor și propunerilor, fiind expuse argumentatele pentru acceptarea sau neacceptarea propunerilor.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Pentru implementarea prevederilor prezentului proiect de lege nu este necesară adoptarea de acte normative noi cu forță de lege.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea proiectului nu presupune ajutări organizaționale ale autorităților sau instituțiilor publice, ci doar includerea unor responsabilități (obligații) organelor de aplicare a legii pentru a asigura respectarea prevederilor propuse în implementare.